

Коментар Асоціації до рубрики новин ПАТ "Укртрансгаз" "Щомісячна публікація заборгованості за послуги балансування газу"

Дочірнє підприємство Національної акціонерної компанії "Нафтогаз України" - ПАТ "Укртрансгаз" – підхопило ініціативу материнської компанії та почало "боротьбу" з вигаданими боргами шляхом щотижневої публікації інформації про начебто найбільших боржників (<http://utg.ua/utg/media/news/2018/02/ukrtransgaz-balancing-depts-for-2017.html>).

З приведеної публікації випливає, що компанія, яка є одним з найбільших платників податків в державі, має також чи не найбільші суми дебіторської заборгованості - понад 20 млрд грн. тільки за послуги балансування.

Але , якщо ці борги реальні, то чому ПАТ "Укртрансгаз" лише зараз звернув увагу громадськості на цю проблему, а не на початку її виникнення? Звідки з`явилися та кому знадобилися послуги балансування в такому небаченому досі обсязі?

Спочатку про саму послугу балансування, за яку "Укртрансгазу" начебто так багато заборгували.

На офіційному сайті "Укртрансгазу" - <http://utg.ua/utg/customers/balancing.html> - зазначено, що у разі виникнення у Замовника послуг транспортування негативного місячного небалансу та його неврегулювання відповідно до Кодексу газотранспортної системи України в строк до дванадцятого числа наступного місяця, Замовник зобов'язаний сплатити Оператору ГТС ("Укртрансгазу") за послуги балансування.

Тобто, послуги Оператора ГТС із балансування необхідні в разі, коли певний суб'єкт господарювання використав із газової труби обсяг газу більший, ніж цей суб'єкт придбав на ринку. "Укртрансгаз", як Оператор ГТС, має обов'язок усунути цей небаланс газу шляхом дозакачки (наповнення) газотранспортної системи на зайво відібраний обсяг газу. Усунення такого негативного небалансу в газовій трубі і є сутністю послуги балансування, за яку суб'єкт господарювання має сплатити "Укртрансгазу".

За даними "Укртрансгазу", ЗАМОВНИКАМИ послуг балансування, які винні йому понад 20 млрд грн., Оператори ГРМ, відомі широкому загалу як "Облгази". Але всі Оператори ГРМ, з якими вдалося поспілкуватись, заперечили, що вони замовляли послуги балансування у обсягах, про які звітує "Укртрансгаз". За даними Облгасів, заборгованість за послуги балансування у них існує, але такі борги в десятки разів менші, ніж ті про які стверджує Укртрансгаз. Наявні у Облгасів борги перед "Укртрансгазом" є не більшими ніж заборгованість держави перед ними за: по-перше, за непрофінансовані бюджетом пільги та субсидії населення; по-друге, за обсяги виробничих втрат, які всупереч існуючим методикам не враховані у складі тарифів. Все, що виставлено "Укртрансгазом" понад такі суми – не відповідає дійсності.

Облгази не раз повідомляли, що "Укртрансгаз" виставляє для оплати необґрунтовані рахунки. На численні листи та запити Облгасів до "Укртрансгазу" з проханням надати розгорнуту інформацію щодо суми боргу, як це передбачено пунктом 4 глави 4 розділу XIV Кодексу газотранспортної системи, "Укртрансгаз" такі запити проігнорував. Така поведінка держаної компанії, яка нібито стурбована та прагне повернути борги, але, при

цьому, ухилиється від пояснень, як ці борги утворювались, виглядає дивною та нелогічною.

Справа в тому, що лєвова доля боргів, заявлених «Укртрансгазом», виникла не з вини задекларованих в прес-релізі боржників, а внаслідок узгоджених дій інших суб'єктів. Таким чином «Укртрансгаз» спільно з НАК «Нафтогаз України» фактично намагаються перекласти збиткові сфери своєї діяльності на інших учасників ринку газу.

Стосовно «боргів» за балансування для ТКЕ

Обов'язки «Нафтогазу» полягають в необхідності постачати газ для підприємств ТКЕ, які виробляють тепло для населення. У 2015 – 2017 роках «Нафтогаз» під тиском Уряду уклав з підприємствами ТКЕ договори постачання для вироблення тепла. Але «Нафтогаз» запровадив спірну з правової точки зору практику підписання актів приймання-передачі газу лише з тими підприємствами ТКЕ, які вчасно розраховувались за придбаний газ. Решті ж підприємств «Нафтогаз» повертає акти приймання-передачі газу без підписання. При цьому позиція «Нафтогазу» в тому, що газ він нібито не поставляв, а підприємства ТКЕ цей газ несанкціоновано відбирали із газотранспортної системи України.

Таким чином, «Нафтогаз» намагається підмінити операції від продажу газу підприємствам ТКЕ по низькій ціні, що встановлена Урядом, на більш прибуткові операції продажу технологічного газу на адресу власної «дочки» – «Укртрансгазу».

Свого часу Асоціація наглядно ілюструвала наслідки подібних дій та звертала увагу компетентних державних органів на необхідність невідкладного вирішення ситуації, що склалася у постачанні природного газу підприємствам ТКЕ ("Звернення щодо ухилення НАК «Нафтогаз України» від виконання спеціальних обов'язків" <http://www.agru.org.ua>)

Зростання ціни газу за 1 тис. куб. м. для теплопостачальних підприємств через ухилення НАК «Нафтогазу України» від виконання спецобов'язків

Начебто з метою усунення таких “небалансів”, тобто для балансування, «Укртрансгаз» придбаває технологічний газ. І тут ключовий момент – цей технологічний газ закупають саме у «Нафтогазу» (документи за посиланням - [Контракти ВТВ Укртрансгаз](#)), при цьому, за ціною, вищою за ціну, встановлену для підприємств ТКЕ відповідно до постанов Уряду від 01.10.2015 №758 та від 22.03.2017 №187.

От і все, коло замкнулось – тепер в обліку «Нафтогазу» відображено не постачання газу підприємствам ТКЕ (які фактично цей газ спожили) за регульованою ціною, встановленою Урядом, а реалізацію газу власному дочірньому підприємству «Укртрансгазу», та ще й за ринковою ціною. В обліку НАК «Нафтогаз України» операції постачання природного газу підприємствам ТКЕ на понад 2 млрд.куб.метрів не відображені, натомість відображені операції продажу цього газу на адресу ПАТ «Укртрансгаз» за завищеною ціною у складі обсягів газу для «виробничо-технологічних потреб» Оператора ГТС.

Наведемо лише деякі деталі та фінансові результати від таких маніпуляцій: лише за період з січня 2016 року до червня 2017 року «Укртрансгаз» відобразив в своєму обліку штучних небалансів на суму понад 12 млрд.грн. Штучне здорожчання газу внаслідок трансформації його в бухгалтерському обліку в послугу балансування, становить понад 300% від визначеної ціни в договорах між підприємствами ТКЕ із «Нафтогазом».

За рахунок підміни в обліку фактичних операцій на вигадані штучно покращуються фінансові показники «Нафтогазу».

Об’єктивної необхідності для усунення таких небалансів не було, адже НАК «Нафтогаз України» на 100% забезпечений необхідними ресурсами газу - від ПАТ «Укргазвидобування» та ПАТ «Укрнафта». Фактично «Нафтогаз» може самостійно, без залучення Оператора ГТС, здійснити поставки газу підприємствам ТКЕ, не допускаючи виникнення небалансів газу в газотранспортній системі України. Достатньо оформити отримані від підприємств ТКЕ акти приймання-передачі газу.

«Борги» операторів ГРМ (облгазів) та постачальників газу по ПСО.

Постанова НКРЕКП № 2493 «Про затвердження Кодексу газотранспортної системи», яка набрала чинності 27 листопада 2015 року, ввела норму, що весь обсяг газу, який спожито в рамках ПСО соціально захищеними споживачами (а це підприємства ТКЕ, релігійні організації, населення), вважається поставленим постачальником газу, на якого Урядом покладено обов'язок ПСО. Це означає, що Регулятор зробив описані вище зловживання на ринку шляхом підміни невігідних «поставок газу ПСО» на вигідні операції «балансування газу» не цікавими для «Нафтогазу» та «Укртрансгазу». Але «Укртрансгаз» не хоче застосовувати ці норми Кодексу ГТС, та оскаржив такі зміни в судовому порядку. Та навіть не чекаючи рішення суду, «Укртрансгаз» самостійно приписав «борг» з «балансування» на операторів ГРМ та постачальників по ПСО.

«Укртрансгаз» дозволяє собі ігнорувати норми Кодексу ГТС та намагається їх тлумачити інакше, ніж сама НКРЕКП, яка є їх автором. Зокрема, в контексті “завищення” боргів за послуги балансування на Операторів ГРМ, НКРЕКП неодноразово звертала увагу Укртрансгазу, що газорозподільні підприємства не є споживачами газу в розумінні Кодексу для виробничо-технологічних втрат, а тому застосування коефіцієнту 1,2 при

визначенні послуг балансування для них, є необґрунтованим (нижче наведено витяг з відповіді НКРЕКП на звернення Асоціації). Це ще один приклад того, як вибіркоче застосування законодавства «Укртрансгазом» у змові з «Нафтогазом» має за мету штучну оптимізацію власних фінансових показників.

огляду чи обслуговування, поточного ремонту, заміни арматури, приладів, обладнання, устаткування.

Отже, у взаємовідносинах з оператором газотранспортної системи оператор газорозподільної системи розглядається як оператор суміжної системи, який закуповує природний газ для покриття об'ємів (обсягів) фактичних витрат та виробничо-технологічних витрат природного газу в газорозподільній системі на підставі договору купівлі-продажу.

Відповідно до пунктів 15.2 та 15.3 Типового договору транспортування природного газу, затвердженого постановою НКРЕКП 30.09.2015 № 2497, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06.10.2015 р. за № 1383/27828 (далі – Типовий договір), замовник, який є прямим споживачем, зобов'язаний здійснити самостійне припинення споживання природного газу в точці виходу в дату і час, зазначені у відповідному повідомленні-вимозі.

Вартість обсягу природного газу, що був використаний Замовником, який є прямим споживачем, з часу, вказаного в повідомленні-вимозі про самостійне припинення споживання природного газу, до часу фактичного припинення споживання природного газу, що залишився не врегульованим після процедури врегулювання небалансу з його постачальником відповідно до вимог Кодексу, сплачується суб'єктом, що приєднаний до точки виходу, на рахунок Оператора.

Враховуючи вищезазначене, в розумінні Закону оператор газорозподільної системи не є споживачем, тому норми пунктів 15.2 - 15.3 Типового договору на оператора газорозподільної системи не поширюються.

Голова Комісії

Д. Вовк

На додачу: необхідна перевірка, чому серед боржників, перерахованих в прес-релізі «Укртрансгазу», не має «Нафтогазу». Адже це найбільший постачальник газу в Україні, та йому навіть технічно важко уникнути боргів за послуги балансування. Якщо раптом виявиться, що ці борги в обліку «Укртрансгазу» зникли, слід ретельно вивчити коли і як вони погашались, чим за них розраховувались.

Дії «Нафтогазу» та «Укртрансгазу» перетворюють регульовані Урядом ціни газу, що використовуються для ПСО, на профанацію та спотворюють державну політику на ринку газу. Відношення «Нафтогазу» до встановленого законодавством обов'язку постачати газ підприємствам ТКЕ нагадує приказку: «Казав пан кожух дам, та тепле його слово».

Наразі, напевно, залишається сподіватися на законодавчий механізм врегулювання даного питання, оскільки на звернення Асоціації до Мінрегіону влітку 2017 року щодо зазначеної проблематики, Міністерством було надано наступну відповідь:

**МІНІСТЕРСТВО РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ,
БУДІВНИЦТВА ТА ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО
ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ
(МІНРЕГІОН)**

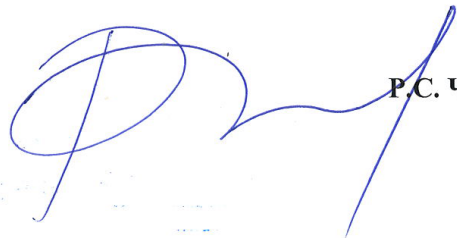
вул. Велика Житомирська, 9, м. Київ, 01601;
приймальня: (044) 226-22-08; загальний відділ: (044) 278-82-90, 284-05-54, факс 278-83-90
e-mail: minregion@minregion.gov.ua Код ЄДРПОУ 37471928

№ _____ на № _____ від _____

**Асоціація газового ринку
України**

Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України розглянуло листа Асоціації газового ринку України від 18.07.2017 № 0717-09 стосовно ситуації, що склалася на ринку природного газу та, в межах компетенції, повідомляє, що 16.08.2017 проведено нараду під головуванням Віце прем'єр-міністра України - Міністра регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства Г.Г.Зубка, за результатами якої Мінрегіоном, спільно з Міненерговугілля підготовлено пропозиції до проекту нормативно-правового акту щодо внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 22 березня 2017 р. № 187 «Про затвердження Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу», зокрема в частині врегулювання небалансу газу, що виник протягом дії Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу (відносини у перехідний період), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.10.2015 № 758.

**Заступник Міністра з питань
європейської інтеграції**

Р.С. Чуприненко

212465

Хочнянівська
Коляда 207-17-15

Міністерство регіонального розвитку, будівництва
та житлово-комунального господарства України
№7/10-8872 від 18.08.2017

10

